
Kunstværdi uden kunstner?

Kan vi tale om kunstværdi uden en kunstner? Artiklens forfatter undersøger, hvordan AI's indtog i kunstverdenen udfordrer vores forståelse af kunstens værdi, og spørger, om Julius Langes 1800-talsbegreb om kunstværdi kan bruges som eksperiment til at kaste lys over udfordringerne med AI-genereret kunst.

ANE HEJLSKOV LARSEN

Professor i museologi

kunahl@cc.au.dk

ORCID 0000-0001-7441-1054

Afdeling for Kunsthistorie, Æstetik & Kultur og Museologi

Institut for Kultur og Kommunikation

Aarhus Universitet

Danmark

ABSTRACT

The author examines how the emergence of AI-generated art challenges and necessitates a re-evaluation of the concept of artistic value. Using the Danish art historian Julius Lange's nineteenth-century conception of artistic value as something inherent and rooted in human intention as a point of departure, the article interrogates whether this concept remains applicable when works are created by algorithms devoid of human intent. The analysis traces historical continuity from the theoretical debates of the 1990s concerning artistic value to contemporary discussions, particularly through Jo Lawson-Tancred's book on AI and the art market. Lawson-Tancred analyzes the impact of AI on authentication, valuation, and market dynamics, and problematizes AI's dual role as both a tool and an autonomous creative agent. She underscores challenges related to transparency, power relations, and legal uncertainty regarding copyright in the context of AI-generated art. The article concludes that artistic value today must be understood as a dynamic and negotiated concept, continually shaped by technological, cultural, institutional, and legal factors. The advent of AI fundamentally challenges traditional concepts of artistic intention and authenticity, imposing new demands on how art is understood and evaluated in the digital age and within the art market.

AI, autenticitet og værdi i kunst

I takt med at kunstig intelligens (AI) vinder indpas i kunstverdenen, rejser der sig nye og presserende spørgsmål om, hvordan kunsthistorikeren kan forstå og vurdere et kunstværks kunstneriske værdi. Er det overhovedet meningsfuldt at tale om kunstnerisk værdi i relation til AI-genereret kunst – og hvis ja, med hvilke begreber og forbehold?

For at belyse dette spørgsmål vil denne artikel tage afsæt i et eksperiment: Kan vi bruge den danske kunsthistoriker Julius Langes klassiske begreb om kunstværdi som prisme til at forstå og diskutere AI-genereret kunst og dens kunstneriske værdi i dag? Julius Lange, der i 1874 og 1876 holdt to indflydelsesrige foredrag om kunstværdi i Studenterforeningen i København, forstod kunstværdi som noget iboende i værket – knyttet til dets æstetiske og formelle kvaliteter.

Artiklens eksperiment består i at diskutere den britiske kunstkribent og journalist Jo Lawson-Tancred's bog *AI and the Art Market*, som blev udgivet i 2024, gennem Langes historiske optik. Hvor Lange fokuserede på kunstens indre kvaliteter, retter Lawson-Tancred blikket mod både AI som ny kunstform og mod værdisætningen af AI-genereret kunst. Dermed åbnes der for en diskussion af nogle af de muligheder, AI bringer med sig, samtidig med at begrebet kunstværdi bruges til at pege på nogle centrale problematikker ved AI i forhold til kunst.

Historisk baggrund: 1990'ernes opgør med kunstværdibegrebet

Et lignende eksperiment med at genbesøge Julius Langes skrifter blev faktisk gennemført i slutningen af 1990'erne, hvor en gruppe unge kunsthistorikere satte sig for at pege på det traditionelle kunsthistoriefags blinde vinkler og teoretiske begrænsninger – blandt andet ved at problematisere Julius Langes kunstværdibegreb med nye teorier. De dengang unge kunsthistorikere var Hans Dam Christensen, Anders Michelsen og Jacob Wamberg, som i 1999 stod bag initiativet til antologien *Kunstteori. Positioner i nutidig kunstdebat* på Borgens Forlag. De ønskede at udfordre “det traditionelle kunsthistoriefag med nogle af dets undladelsessynder og fortrængninger, især på det teoretiske område” (Christensen et al., 1999, p. 5) ved at inddrage nye teorier fra andre fag såsom litteraturhistorie og sociologi. Kimen til bogen opstod i forbindelse med et seminar i regi af Dansk Kunsthistorikerforening i 1996 med titlen “Hvad er kunstværdi?”, som var en direkte reference til Julius Langes to foredrag.

På antologiens udgivelsestidspunkt i 1999 havde den digitale teknologi for længst gjort sit indtog på den internationale kunstscene. De første kunstnere begyndte i 1960'erne at eksperimentere med computere og digitale teknologier som kunstneriske værktøjer. Og netkunsten eller *Net Art*, hvor kunstnere benyttede nettet eller *World Wide Web* som både platform og materiale for deres værker, eksisterede allerede i 1999. Men samtidens kunst spillede kun en mindre rolle for antologiens bidragsydere, selv om Anders Michelsen skrev en længere artikel om computeren og andre “elektroniske medier”, som havde været og var med til at udfordre kunstværkets materialitet og kunstnerens position. Han var primært optaget af et historisk tilbageblik på teknologiens indflydelse på kunsten og pegede i denne sammenhæng bl.a. på reaktualiseringen af tyskeren Walter Benjamins teoretiske skrift “Kunstværket i dets tekniske reproducerbarheds tidsalder” fra 1936 – et skrift, som også flere af de øvrige bidragsydere nævnte.

Kunstværdi i bevægelse: Fra Lange til Wamberg

I sin artikel “Kunstbegrebets forældelse?” til antologien *Kunstteori. Positioner i nutidig kunstdebat* inddrager kunsthistorikeren Jacob Wamberg Julius Langes definition af kunstværdi: “Kunstværdien er den Værdi, som Æmnet har haft for Frembringeren, hvilken Værdi Æmnet atter gennem hans Fremstilling af det får for os.” (Christensen et al., 1999, p.185). Citatet benytter Wamberg som afsæt for sin egen sammenfatning af romantikkens kunstopfattelse, som ifølge ham havde udmøntet sig i to hovedretninger: en radikaliseret romantisk retning i form af den klassiske modernisme, som abonnerer på Langes kunstværdibegreb, og en antiromantisk og grænseoverskridende retning i form af avantgarden, hvor autonomi tabes og bliver udforsket og udfordret. Wamberg argumenterer for, at kunstbegrebet ikke er statisk, men har gennemgået en evolution, hvor den traditionelle opfattelse af kunstens autonomi og iboende værdi gradvist er blevet udfordret af avantgardens eksperimenter.

Wamberg ser Langes begreb om kunstværdi som udtryk for en antropocentrisk tilgang, hvor mennesket og dets æstetiske erfaring placeres i centrum. Han mener, at denne tilgang bliver problematiseret i det 20. og 21. århundrede, hvor kunsten i stigende grad tematiserer forhold uden for sig selv og nærmer sig samfundet og verden på nye måder. Wamberg peger på, at samtidskunsten befinder sig i et post-humant stadium, hvor mennesket ikke længere er det ubestridte centrum, og hvor kunstnerens særegenhed nedbrydes. Han fremhæver, at kunstens rolle og værdi konstant forhandles og omdefineres i takt med samfundets udvikling, og at forståelsen af kunstens værdi er i bevægelse og afhængig af skiftende historiske, kulturelle og ikke mindst teknologiske vilkår. En udvikling, som jeg også argumenterer for, er fortsat ind i nutiden, og hvis fremtræden jeg undersøger ud fra Lawson-Tancreds observationer om AI's konsekvenser for kunstmarkedet.

Kunstværdi som betydningsdannelse. Hans Dam Christensens semiotiske perspektiv

Samme år som udgivelsen af antologien *Kunstteori. Positioner i nutidig kunstdebat* blev Julius Langes skrifter og foredrag samlet, analyseret og diskuteret i en ny antologi med titlen *Viljen til det menneskelige. Tekster omkring Julius Lange* på Museum Tusculanums Forlag. Redaktionen bag udgivelsen – Hanne Kolind Poulsen, Peter Nørgaard Larsen og Hans Dam Christensen – begrundede projektet med en fornyet historiografisk, metodisk og tematisk interesse for Lange og det begrebslige fundament, han var med til at skabe for faget kunsthistorie som den første danske universitetsuddannede kunsthistoriker. Redaktørerne understregede, at Julius Lange forsøgte at videnskabeliggøre faget: “Han stillede sig i bund og grund mellem en kulturhistorisk kontekstualiserende og fortolkende praksis og en mere deskriptiv, positivistisk og formalistisk æstetisk kritik (analysemode)” (Poulsen et al., 1991, p. 8).

Det er ikke hensigten her at gennemgå de mange interessante bidrag i antologien. Jeg vil blot rette blikket mod Hans Dam Christensens artikel “Om tidens tegn og tegnets menneske-lighed”, som fra et semiotisk perspektiv undersøgte, hvordan Lange forsøgte “at gøre både fagets objekter og subjekter til en slags betydningsobjekter” (Christensen et al, 1999, p. 87). Christensen betonedes, at kunstværdi hos Lange ikke skulle opfattes som en fast egenskab ved værket. Kunstværkets betydning skulle snarere “ses frem” – gennem en fortløbende fortolkning og vurdering, hvilket ifølge Christensen dannede grundlag for kunsthistorie som et synscentreret fag. Som Christensen påpegede, var det ikke kunsthistorikeren men kunstneren, der i Langes optik var det betragtede subjekt, når det gjaldt om at skabe kunstværkets værdi. Denne kunstværdi opstod, når kunstneren gennem sin kunst formåede at udtrykke noget universelt og almenmenneskeligt. Ifølge Lange blev kunsthistorikerens rolle at udvælge eller identificere de værker, der

indeholdt disse almenmenneskelige værdier ved hjælp af sit kenderblik – noget, den såkaldte naive betragter ikke var i stand til. Hvis vi tager Langes udlægning alvorligt, medfører det nogle udfordringer for samtidens AI genererede værker.

Fra kunstværdi til autenticitet: Fra Lange til Lawson-Tancreds aktuelle udfordring

Med AI står vi nu over for en ny udfordring, hvis vi fortsat tager afsæt i Langes 1800-tals forståelse af kunstværdi eller den semiotiske særstatus mellem kunstner og værk. Kan vi i så fald overhovedet tale om kunstværdi uden en kunstner, når kunstværket skabes af en algoritme uden menneskelig intention og erfaring? Og i hvor høj grad påvirker kunstmarkedet og dets aktører i dag opfattelsen af kunstens kunstneriske værdi? Kan perspektiveringen i Julius Langes begreb om kunstværdi bidrage til en diskussion om, hvordan vi skal opfatte kunstværdi i en digital tidsalder? Eller skal man opfatte digital kunst og AI kunst som endnu et led i avantgardens teknologiske eksperimenter, som Wambers fortolkning fra 1999 kunne lægge op til?

Til forskel fra Julius Lange, som forsøgte at skabe et begrebs- og metodegrundlag for et nyt videnskabeligt fag, beskriver og problematiserer Jo Lawson-Tancred i sin bog *AI and the Art Market* fra 2024, hvordan AI som teknologi påvirker kunstfeltet, og hvordan kunstfeltet og dets aktører reagerer på denne påvirkning.

Lawson-Tancred arbejder for *Artnet News*, som er en del af en global nyhedsplatform, *Artnet.com*, der dækker begivenheder, tendenser og nøglepersoner, der former det globale kunstmarked. Platformen er en del af et børsnoteret selskab, *Artnet AG*, som ifølge deres egne oplysninger er en af verdens største aktører inden for kunstmarkedsdata, online markedspladser og analytiske værktøjer. På denne platform kan man som kunstinteresseret finde oplysninger om auktioner, kunstnere, gallerier, udstillinger og auktionshuse samt en prisdatabase, som løbende bliver opdateret. *AI and the Art Market* er netop skrevet til samlere, gallerister, kunstnere og andre aktører i kunstbranchen, der har brug for en indføring i de nye digitale auktionsplatforme. Den giver også gode råd til, hvordan man håndterer de udfordringer, som AI kan afføde – for eksempel hvis man køber et AI-genereret kunstværk. Endelig tilbyder bogen orientering om, hvordan AI påvirker både kunsten og kunstmarkedet.

Lawson-Tancred anvender AI som et overordnet begreb, der dækker forskellige former for kunstig intelligens og *machine learning*, som bruges i mange typer applikationer. Hun bruger betegnelsen generativ AI specifikt om de modeller, der kan skabe nyt indhold – for eksempel tekst, billeder, lyd eller video – baseret på mønstre i store datamængder. Hvor traditionel AI ofte analyserer eller klassificerer eksisterende data, kan generativ AI selv producere nyt materiale, der minder om det, den er blevet trænet på. Lawson-Tancred illustrerer dette med DALL-E, som netop er et eksempel på en

generativ AI-model (Lawson-Tancred, 2004, p. 62). Navnet DALL-E er en sammen-smeltning af kunstneren Salvador Dalís navn og robotten WALL-E fra Pixar. Andre kendte generative modeller er MidJourney og Stable Diffusion.

Lawson-Tancred beskriver, hvordan internettet i 2022 med disse AI-modeller blev oversvømmet af billeder, der kombinerede genkendelige elementer på nye og overraskende måder. Sådanne tekst-til-billede-prompter eller prompts blev brugt til at skabe såkaldte overrealistiske og kitskede billeder. Hun giver et eksempel på, hvordan man ved at skrive ord som astronaut, hest og rum kan skabe et billede med “en astronaut, der rider på en hest i rummet” i utallige variationer. Internettet kunne på denne måde blive overstrømmet af selvudråbte AI-kunstnere (Lawson-Tancred, 2004, p. 63).

Jo Lawson-Tancreds tilgang til emnet er pragmatisk, analytisk kritisk og bygger på hendes indsigter i kunstmarkedet via hendes journalistiske jobs for *Artnet News*, *Financial Times* og *BBC Culture* og hendes tidligere tilknytning til Vasari Research Centre for Art and Technology på Birkbeck, University of London. Hun er desuden uddannet i kodning og machine learning. Hun forklarer, hvordan AI anvendes og i dag påvirker processer som værdiansættelse, autentifikation og markedsdynamikker – med et særligt fokus på samspillet mellem teknologi og kunstmarkedets praksisser. Bogen adresserer således, hvordan AI fungerer både som kunst og som et redskab. I begge tilfælde opfordrer Lawson-Tancred til kritisk refleksion over, hvad der egentlig konstituerer værdi i en tid, hvor både processer og produkter kan være drevet af algoritmer, og hvor markedsværdien af AI-genereret kunst fortsat er under udvikling og afhænger af teknologiske, kulturelle og juridiske faktorer. I det følgende afsnit vil jeg dykke ned i to af hendes fem kapitler, det første om, hvornår kunst kan opfattes som kunst i kunstmarkedet (Lawson-Tancred, 2004, pp. 21-30).

AI og verificering af ægthed

I bogens første kapitel udfolder Lawson-Tancred en kritisk analyse af kunstverdenens tiltagende brug af AI til verificering af kunstværkers ægthed, det vil sige, om kunstværket er udført af den person, som værket er tilskrevet. Hun påpeger, at denne udvikling ikke blot repræsenterer et teknologisk fremskridt, men også en fundamental ændring i, hvordan viden om ægtheden af kunstværker af allerede kanoniserede kunstnere, som har fået “tildelt” kunstværdi, produceres og valideres. Hvor den traditionelle verificering af ægthed har været præget af subjektivitet, personlige interesser og ofte uigennemsigtige processer, introducerer AI en tilsyneladende objektiv autentifikationsproces. Lawson-Tancred problematiserer dog denne antagelse ved at fremhæve, at AI’s “objektivitet” udelukkende er et produkt af de datasæt og algoritmer, den fodres med, som altid er ideologisk udvalgt af mennesker. En proces der er lige så, hvis ikke mere, uigennemsigtig end den traditionelle proces for autentifikation.

Lawson-Tancred illustrerer dette med et eksempel fra 2021, hvor virksomheden Art Recognition i Schweiz annoncerede, at Rubens' "Samson og Delilah" ca. 1609-1610, som befinder sig på National Gallery i London, sandsynligvis ikke var malet af Rubens. Da den tyske kunsthistoriker Nils Büttner, professor ved Staatliche Akademie der Bildenden Künste i Stuttgart, bad om indsigt i det anvendte datasæt, nægtede firmaet at udlevere det og oplyste blot, at AI'en var trænet på 148 Rubens-malerier. Eksemplet synliggør de metodiske udfordringer: Når datasættet bag AI'en ikke gøres tilgængeligt, undermineres muligheden for at teste kvaliteten, hvilket skaber mistillid til konklusionerne. Dette illustrerer et centralt epistemologisk problem: Hvis grundlaget for AI's vurderinger forbliver skjult, risikerer man at erstatte én form for autoritet (ekspertens) med en anden (teknologiens) uden at opnå reel gennemsigtighed. Lawson-Tancred peger på, at algoritmer kan overse eller fejlfortolke kunstneriske nuancer, som menneskelige eksperter ville fange – især hvis AI'en ikke har adgang til data om værkets kontekst, proveniens eller kulturelle betydning. Ifølge Lawson-Tancred bør AI fungere som et supplement til, ikke en erstatning for, menneskelig dømmekraft.

Desuden åbner brugen af AI for nye magtforhold i kunstverdenen. Hvis private firmaer kontrollerer både data og algoritmer, centraliseres magten i forhold til spørgsmålet om autentifikation, hvilket kan få vidtrækkende konsekvenser for både kunstmarkedet og forskningen. Lawson-Tancred anbefaler derfor, at både datasæt og AI-baserede vurderinger underlægges fagfællebedømmelse for at sikre gennemsigtighed og ansvarlighed. Hendes forslag kan ses som et forsøg på at sikre, at teknologien ikke blot bliver endnu et lukket ekspertfelt.

AI, kunst og lovgivning

I bogens femte kapitel (Lawson-Tancred, 2004, pp. 62-76) diskuterer Lawson-Tancred, hvorvidt AI-genereret kunst kan anerkendes som kunst i juridisk og etisk forstand. Hun fremhæver, at AI-værker grundlæggende udfordrer forestillingen om kunstnerisk intention og originalitet, idet menneskets rolle ofte reduceres til at formulere en prompt, mens den kreative proces overlades til algoritmen. Dermed problematiserer hun, om resultatet overhovedet kan tilskrives en kunstnerisk vilje – eller blot er et produkt af maskinel reproduktion af eksisterende konventioner og visuelle koder. Argumentet, der bliver brugt af AI-kunstnere, er, at udviklingen af AI-modeller og prompts i sig selv er et resultat af en menneskelig kreativ proces.

Hvis vi nu bringer Julius Langes begreb om kunstværdi, hvor værkets betydning udspringer af kunstnerens evne til at udtrykke noget universelt menneskeligt, i spil her, står AI-kunstneren overfor en radikal udfordring. Det er også Lawson-Tancreds udlægning, selv om hun ikke kender Julius Langes begreb om kunstværdi, men hendes argument minder om Langes. Ifølge Lawson-Tancred mangler AI-genereret kunst rent

æstetisk det personlige udtryk, som traditionelt har været forudsætningen for at anerkende en kunstners værker som "kunst". Hendes argument er, at AI-genereret kunst fremstår teknologisk og som en semiotisk leg med allerede eksisterende og genkendelige visuelle udtryk og systemer. Lawson-Tancred rejser derfor spørgsmålet om, hvorvidt AI skal forstås som en autonom, ikke-menneskelig agent eller blot som et redskab på linje med kameraet eller Photoshop.

Hun illustrerer de juridiske implikationer med et eksempel fra USA, hvor ophavsret for AI-genererede værker konsekvent afvises, fordi copyright forudsætter menneskelig kreativitet. Det amerikanske Copyright Office nægtede således at anerkende fysikeren Stephen Thalers værk "A Recent Entrance to Paradise", skabt af AI-modellen "The Creativity Machine". I EU opererer man derimod med en mere fleksibel tilgang, hvor AI-genereret kunst kan opnå ophavsret, hvis værket falder inden for litterære, kunstneriske og videnskabelige domæner, og hvis det er et resultat af menneskelig handling, udviser originalitet og udtrykker en kunstnerisk intention.

Lawson-Tancred konkluderer i kapitlet, at lovgivningen ikke kan følge med den teknologiske udvikling, hvilket skaber betydelig usikkerhed for både kunstnere, samlere og institutioner. Hun efterlyser derfor større juridisk klarhed og gennemsigtighed samt en åben og aktiv debat om AI's rolle i kunstverdenen.

Opsamling og perspektivering: Fra kunstværdi til algoritmisk autenticitet

Artiklen har undersøgt, hvordan begrebet kunstværdi kan (gen)anvendes og udfordres i en tid, hvor kunstig intelligens for alvor gør sit indtog i kunstverdenen. Med udgangspunkt i Julius Langes romantiske forståelse af kunstværdi som noget iboende og menneskeligt forankret har vi fulgt sporene gennem 1990'ernes teoretiske opgør: Wamberg understregede, hvordan avantgardens eksperimenter nærmest opløste kunstens autonomi. Christensen tilføjede et semiotisk perspektiv til forståelsen af Langes begreb om kunstværdi, hvor denne ikke skal opfattes som en fast egenskab, men netop opstår i betydningsdannelsen mellem kunstner og værk – en proces, der i dag forstyrres yderligere, idet algoritmer træder ind som (med)skabere.

Denne historiske udvikling dannede baggrund for analysen af Jo Lawson-Tancred's bog, hvor AI's indflydelse på både den kunstneriske værdisætning, verificering af ægthed og lovgivning fremhæves som markante udfordringer for kunstfeltet. Lawson-Tancred viser, hvordan AI både kan fungere som redskab og som (med)skaber, og at dens rolle i autentifikation af kunstværker kan skabe nye former for autoritet og magtforhold – men også nye former for usikkerhed og uigennemsigtighed, hvis datasæt og algoritmer ikke gøres tilgængelige.

Lawson-Tancred's pointer aktualiserer nok engang Walter Benjamins klassiske analyse fra 1936, hvor han i "Kunstværket i dets tekniske reproducerbarheds tidsalder"

påpegede, hvordan teknologiske medier som fotografi og film radikalt ændrer kunstens status. Ifølge Benjamin mister kunstværket sin "aura" – sin unikke her-og-nu-eksistens og autoritet – når det kan reproducere teknisk og masseproduceres. I dag kan vi se AI som en ny fase i denne udvikling: Ikke alene kan værker nu reproducere og manipuleres digitalt, men selve skabelsen og vurderingen af kunst kan overlades til algoritmer, som Lawson-Tancred påpeger. Dermed udfordres ikke blot auraen, men også forestillingen om kunstnerisk intention, autenticitet og værdi.

Diskussionen om kunstværdi og autenticitet i dag handler dog hverken om at vende tilbage til Langes begreber eller at forkaste dem, men snarere om at videreudvikle dem i lyset af de teknologiske, institutionelle og markedsmæssige vilkår, som Lawson-Tancred beskriver – og som Benjamin forudså som en grundlæggende udfordring for kunsten i den tekniske (og nu digitale) reproducerbarheds tidsalder.

Sammenfattende viser artiklen, at AI's indtog ikke blot udfordrer de klassiske forestillinger om kunstværdi, men også tvinger os til at gentænke grundlaget for autenticitet, ejerskab og vurderingen af, hvornår noget kan benævnes kunst. Hvor Langes begreb om kunstværdi var forankret i det menneskelige udtryk og kunstnerens evner, må vi i dag forholde os til, at værdi og autenticitet i stigende grad forhandles mellem menneske, maskine, marked og lovgivning. AI's rolle i kunstverdenen markerer således ikke blot et teknologisk, men også et epistemologisk og kulturelt brud, der kræver fortsat kritisk refleksion og åben debat i både teori og praksis.

I en tid, hvor algoritmer kan skabe, vurdere og validere kunst, må kunsthistorikeren altså ikke blot forholde sig til værker og kunstnere, men også til de infrastrukturer og magtforhold, der former betingelserne for og betydningen af begrebet kunstværdi. Det er netop dette kritiske og historisk forankrede blik, der fortsat gør kunsthistorie relevant – også i en digital og algoritmisk tidsalder. •

LITTERATUR

- Benjamin, Walter: "Kunstværket i dets tekniske reproducerbarheds tidsalder", Jørgen Holmgaard (trans.), in *Kultur & Klasse* no. 77, årgang 22, 1994 [1974], pp. 15-42.
- Christensen, Hans Dam, Anders Michelsen og Jacob Wamberg: *Kunstteori. Positioner i nutidig kunstdebat*, København, Borgen, 1999.
- Lange, Julius: *To foredrag af Julius Lange*, København, G.E.C. Gad, 1876.
- Larsen, Ane Hejlskov, Rune Gade og André Wang Hansen: *Cybermuseumologi – kunst, museer og formidling i et digitalt perspektiv*, Aarhus, Aarhus Universitetsforlag, 2015.
- Lawson-Tancred, Jo: *AI and the Art Market*. London, Lund Humphries, Sotheby's Institute of Art 2024.
- Poulsen, Hanne Kolind, Peter Nørgaard og Hans Dam Christensen: *Viljen til det menneskelige. Tekster omkring Julius Lange*, København, Museum Tusculanums Forlag, 1999.